

TOVERITAR

Amerikan suomalaisten työläisnäisten seuran julkaisu, ilmestyy Astoriassa, Ore., ja on The Western Workmen's Pub. Society'n kustantamana.

TILAUSHINNAT YHDYSVALTOIHIN
1 vuosikerta...\$1.50 Puoli vuotta...90c
CANADAAN JA SUOMEEN
1 vuosikerta...\$1.75 Puoli vuotta...\$1.00

TOVERITAR
BOX 99 ASTORIA, ORE.

Entered as second-class matter July 18th, 1911, at the Post Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3rd, 1879.

TOVERITAR

(THE WOMAN COMPARE)
SUBSCRIPTION RATES
IN THE UNITED STATES:

One year.....\$1.50 6 months.....90c
IN CANADA:
One year.....\$1.75 6 months.....\$1.00
IN FOREIGN COUNTRIES:
One year.....\$1.75 6 months.....\$1.00

Advertising rates 50c per inch per insertion. Huoneisto sijaitsee 10 unten ja Duane katu-
jen kulmassa. Puhelin 365.
Ilmottushinta 50 senttiä tuormalta kerran. Naimailmoituksista \$1.00 ensimmäiseltä tuu-
malta ja 50 senttiä jokaiselta seuraavalta
linalta.

TOIMITUS:

Maiju Nurmi

Box 99, Astoria, Oregon.

TOVERITTAREN TILAAMAMÄÄRÄ
OSOTTAA:

Uusia 121
Uudistuksia 39
Katkennut 64

Hieman osuustoiminnasta

Osuustoimintaliike työväenliikkeen haarana on etupäässä keino turvata työläisiä porvarien riistännä elintarpeita välittäessä. Koska työväestöllä ei ole varaa perustaa tuotanto-osuuskuntia suuremmassa määrässä, ovat heidän osuuskuntansa etupäässä muodostuneet tarvikkeiden välittäjiksi tuottajilta kuluttajille. Kulutusosuuskunnat hyvin järjestyneinä voivat koko paljon estää yksityisiä keinottelijoita kohtamasta mielinmäärin elintar-

peiden hintoja. Missä osuustoimintaliike on hyvin vaurastunut ja missä sitä luokkatietoiset työläiset johtavat ja tukevat järjestönsä voimalla, ne kykenevät pitämään useiden tarvikkeiden hintoja verrattain alhaalla kuluttajain hyödyksi. Ne kykenevät myöskin hävittämään voittoilevien välikäsien riiston, jota työläisten ilman hyvin järjestettyä osuustoimintaliikettä täytyy tarpeettomasti maksaa.

Osuustoimintaliike on elpymässä tässäkin maassa. Ilmittyvän korkeat elintarpeiden hinnat pakottavat työläisiä vähemmän turvaamaan itseänsä osuustoiminnan avulla. Tosin hädintuskien hengissä pysyvät, ainostaan pienten työläisryhmien pystyttämät ja kannattamat kulutusosuuskunnat eivät voi tehdä sitä mitä niiltä toivotaan — alentaa elintarpeiden hintoja tai estää niitä kohoamasta. Jos työväestö kaikkialla kuuluisi osuuskuntiin ja yksimielisesti kannattaisi niitä, niin ne voisivat olla hyvinkin suurena aineellisenä hyödyttäjänä varsinkin lakkojen ja pulakausien aikoina.

Luokkatietoisien työläisten hallitsemat osuuskunnat voivat palvelua työväenluokkaa ja sen kumoustaistelua muutenkin kuin turvaamalla sitä kapitalistien riistolta. Esim. Englannin osuustoimintaliitto aikoo ruveta välittämään tavaraan vaihtoa Venäjän kanssa kuljettamalla sinne omilla laivoillaan Englannin ja Amerikan osuuskuntien välittämää tavaraa ja vaihtamalla sitä venäläisiin raaka-aineksiin ja muihin tuotteisiin. Kun osuustoimintaliike olisi noin voimakas joka maassa kuin Englannissa ja kun sen takana olisi kaikkialla kuten siellä, koko maan työväestön järjestynyt voima, niin kykenisivät se kapitalistien kauppasaarrosta huolimatta välittämään ruokaa ja muita elintarpeita ka-

pitalistien vainoamiin maihin, kuten Venäjälle ja Unkariin. Ja kuten on usein sanottu, luokkatietoinen työväestö voi osuustoiminnasta kehittää sen laitoksen, joka vallankumouksen puhjetessa ja sitä seuraavassa hetkellisessä kaaoksessa voi suorittaa jakotoimen.

Europan työväestö on sodan ajalla ja jälkeenkin liittynyt entistä suurelukuiseen osuustoimintaliikkeeseen. He ovat olleet pakotettuja hakemaan siitä turvaa korkeita elinkustannuksia vastaan ja he ovat sitä jossain määrin saaneetkin. Myöskin on osuustoimintaliike avustanut työttömiä ja sotaorpoja. Eritäinkin Itävallassa on osuustoimintaliike turvannut työläisiä monella tavalla; siellä se on esittänyt hyvinkin tärkeää osaa kansanruokinnassa. Wienin osuuskunnat ottivat ruokkiakseen turvattomia lapsia sekä työttömiä työläisiä. Ammattijärjestöt ja osuustoimintaväki yhtyivät yhdessä huolehtimaan ruuan ja oston miljoonille työläisille, sekä muutenkin sitoutuivat läheiseen yhteistoimintaan. Sodan ajalla onkin Itävallan osuuskuntien jäsenmäärä kohonnut 10,000:sta 150,000:seen ja ovat ne jakaneet viisi miljoonaa dollaria liikevoittoa jäsenilleen.

Englannin osuustoimintaväki ja ammattijärjestöt ovat aivan hiljattain yhtyneet erottamattomaan yhteistoimintaan tarkotuksella taistella teollisuuden harjoittajien liittoa vastaan. Englannin kaksi ja puoli miljoonaa osuustoimintaliikkeen jäsentä yhdessä viiden miljoonan ammattijärjestöjen jäsenen kanssa muodostavat vahvan voiman, joka luokkatiedolla ohjattuna on suuri tekijä luokkataistelussa. Tämän yhtymän kautta jo yksinään muodostuu lähes kolme neljättä osaa Brittien saarten väestöstä joukoksi, joka tulee tukemaan luokkataistelua, sillä mikäli tie-

dämme, ei osuustoimintaliike siellä ole taantumuksellisten vallassa. Seitsemimiljoonainen työläisjoukko, jonka mukana on sen perheet, lapset ja nuorisot, on voima, jonka edessä kapitalistisen luokkavallan täytyy monessa asiassa taipua. Englannin osuustoimintaliikkeen palveluksessa on yli 30 tuhatta työläistä ja se tekee noin kolmannen biljoonan dollarin arvosta liikettä vuosittain. Sillä on omia tee-istutuksia Ceylonissa, maata Länsi-Afrikassa, viljapeltoja Canadassa, kolme valtameri-rahtilaivaa, 8 lauhomylyä, 65 tehdasta, useita kannuttimoja, y. m. teollisuuslaitoksia. Se voi ostaa viljaa Amerikasta, kulettaa sen Englantiin omilla laivoillaan, jauttaa sen leipäjauhoiksi omilla myllyissään ja leipoa sen leiväksi omilla leipomoissaan ja myydä sen omille jäsenilleen omien osuuskauppojen välityksellä ja jakaa liikevoittoa työväestön valistustyöhön tai työväestöä hyödyttävään välillisiin parannuksiin. Englannin työväestö säilyttää säästöpankinsa omilla osuuspankeissaan. Kun pohjois-Englannin pankit hiljattain kieltäytyivät maksamasta lakon aikana unioitten lakkokassojen työläisille, riensivät osuuspankit lakkolaisien apuun ja seurauksena oli että suurin osa työväestöstä luopui kannattamasta tykkäänän kapitalistien pankeja. Dublinin suuren lakon aikana v. 1914 lähetti Englannin osuusväki laivalastittain ruokaa lakkolaisille, ettei heidän tarvinnut näiden ajamana hävitä lakkoansa.

Belgian osuustoimintaliike toimii käsi kädessä työväenpuolueen ja ammattijärjestöjen kanssa. Näiden kolmen liikkeen yhtymä onkin niin voimakas, ettei sitä kyennyt edes Saksan militarismi kukistamaan. Belgian osuuskunnat jakavat liikevoittonsa työväen valistuksen, sairastus-, vanhuuden- ja äitiysavustuksen

KATSAUKSIA

Työläistyttöjä vangitaan unioon liittymisestä.

Vaikeakin kaikenlainen järjestyneiden työläisten vainoaminen on nykyään päiväjärjestyksessä tässä maassa, niin ei sitä sentään luultu, että varsinkin sellaisessa kaupungissa kuin Chicago, jossa jokainen työläinen kuuluu jonnekin unioniin, joku työnantaja voisi niin julkeasti loukata yksilön oikeuksia ja rikkoo lakia, että vangittut työläisiensä unioon liittymisestä. Mutta niin on kuitenkin tapahtunut aivan äskettäin. Joitakin silmälasien y. m. valo-opillisten esineiden verstaissa työskenteleviä työläistyttöjä on lakkoutunut ja yhtynyt työläisensä työläisten unioon. Erään firman varapresidentti on kuitenkin päättänyt, että hän ajottaa sanottu alan työläisten unionin hinnalla omalla tahansa. Hän vannoi vangitsemiskäsken kolme lakossa olevaa tyttöä vastaan syyttään heitä muka uhkailusta. Poliisille annettiin määräys vangita tytöt vällä sen jälkeen kun he olivat menneet koululle. Puolen yön aikaan tunnetuivat poliisit ennenmainitun varapresidentin johdolla tyttöjen asuntoon, heidät raahattiin ulos vuoteistaan, vangittiin ja kohdeltiin kuten vaarallisimpia rikoksellisia. Tyttöjen ainoa ”rikos” oli se, että he ovat yhtyneet unioon ja lakkoutuneet ja tiet-

kin vaativat elinkustannuksia vastaavaa palkkaa. — Niin saattaa siis käydä vielä 20 vuosisadalla mailman ”vapaimmassa” maassa.

Vallankumouksellinen mieliala leviää Englannin työläisnaisten keskuudessa.

Glasgow'ssa äskettäin pidetyn Englannin ammattijärjestöjen kongressin yhteydessä ovat työläisnaiset myöskin pitäneet kokouksen. Kokouksessa olleiden naisten enemmistö näyttää olleen radikaaleja, päättään siitä, että maltilliset työväenjohtajat Thomas ja Henderson, jotka tulivat pitämään puhetta naisten kokouksessa, eivät saaneet puhua, syystä kun kokous huuti heidät alas. Joukosta huudettiin Trotskin ja Leninin nimeä ja heitettiin Hendersonia vastaan ”kavaltaja”-syytöksiä.

Englannin työläisnaisten keskuudessa vallitseva levoton mieliala on jo pitemmän ajan antanut päänsä vauva hallitukselle. Sodan jälkeen on Englannissa joutunut toista miljoonaa nuorta työttömien armeijaan, ja hallitus on epäonnistunut varustamaan heille työtä. Naisten entisten työalojen palkat eivät ole myöskään houkutteleet sodan ajalla teollisuudessa työskenteleviä naisia palvelijattariksi tai muiksi samanlaisiksi orjattariksi ja hallituksen komiteat ovat epäonnistuneet järjestämään naistyöläisille työlläisiä palkkasuhteita millään työalalla. Tämän lisäksi vielä kamottiin parlamentissa

vaatimus naisten kansalaisoikeuksien laajentamisesta samanlaisiksi kuin miesten, joka on myöskin aiheuttanut tyytymättömyyttä naisten keskuudessa, eikä suinkaan korkeat elinkustannukset ja sodan aiheuttama turvattomuus ja katkerat muistot liene lievitäneet tyytymättömyyttä. Ja tuon levottomuuden pohjasävynä näyttää olevan jyrkkä kumouksellinen henki. Englannin työläisnaiset alkavat siis ymmärtää, että työväenluokan valtaan nousu ainoastaan on ratkaisu kaikille niille kysymyksille, jotka kohtavat työväenluokan naisia kapitalistisessa yhteiskunnassa.

Koko mailman työläisnaisten kokoontuvat.

Amerikan kansallinen naisten ammattijärjestöliitto on kutsunut kaikkien maiden työläisnaisten unionien edustajia kokoukseen, joka tullaan pitämään ennen sitä kansainvälistä työväen konferenssia, jonka presidentti Wilson on kutsunut koolle Washingtoniin lokakuun 29 päiväksi. Kutsu on lähetetty 34 eri maan naisten järjestöille. Kokouksessa tullaan käsittelemään naisten ja lasten työoloja, 8 tunnin työpäiväkysymystä, naisten työskenteleviä epäterveellisissä ammateissa naisten työpalkka- y. m. kysymyksiä.

Ranskan työläisnaisia paljon työttömänä.

Suuri työttömyys vallitsee Ranskan työläisnaisten keskuudessa sotatarveteollisuuslaitosten

sulkemisen takia. Satojattuhansia naisia on ilman mitään elinkeinoa. Mutta vaikka työttömyys ja häitä on, suuri, eivät teollisuusoloissa hieman ihmiselisempiin oloihin tottuneet naiset suostu menemään palvelijattariksi eikä useille muillekaan varsinaisille naisten työaloille. Palvelijattarien orjallinen olo, pitkät työpäivät ja pienet palkat eivät enään tyydytä tehdasnaista. Hallituksen toimesta on alettu perustamaan ammattikouluja, joissa naiset saavat oppia erilaisia tehtäviä teollisuus- ja kauppa-alalla.

Opettajattarien lakot

ja palkankorotusvaatimukset ovat tässä maassa tulleet päiväjärjestyksen, samoin kuin poliisien ja näyttelijättärien lakot. Ympäri maata kuuluu, että opettajattaret ovat vaatineet enemmän palkkaa ja, joissakin paikoin sitä saadakseen, he ovat olleet pakotettuja lakkoutumaan. Yksinpä täällä meidän taantumuksellisessa Astoriassakin ovat opettajattaret esittäneet palkankorotuspyynnön kouluneuvostolle. Opettajattaretkin, jotka ovat nähin asti laskeneet itsensä kuuluviksi hallituksen virkailijaluokkaan, koska he eivät ole kenenkään yksityisen, vaan valtion palveluksessa, alkavat ymmärtämään, että valtiokin voi olla työläisten riistäjä yhtä hyvin kuin yksityinenkin työnantaja ja että saadakseen nykyisiä elinkustannuksia vastaavia palkkoja, heidän täytyy järjestä ja pakottaa